

D ó m s o r ð:

Stefndi Vinnustofan Klöpp h/f greiði stefnanda, Volta h/f, kr. 46.750.00 með dómvöxtum frá 1. ágúst 1980 til 1. júní 1981 af kr. 41.758.00, en af kr. 46.750.00 frá þeim degi til greiðsludags, og kr. 14.056.00 í málskostnað.

Stefndi Byggingafélagið Reynir h/f greiði stefnanda, Volta h/f, kr. 9.350.00 með dómvöxtum frá 1. ágúst 1980 til 1. júní 1981 af kr. 8.352.00, en af kr. 9.350.00 frá þeim degi til greiðsludags, og kr. 2.811.00 í málskostnað.

Stefndu greiði ofangreindar upphæðir innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að telja að viðlagðri aðför að lögum.

Fimmtudaginn 13. desember 1983.

Nr. 128/1981. **Orlofsheimilasjóður múrara**

(Gunnar Sæmundsson hdl.)

gegn

Sýsluvegasjóði Árnassýslu

(Sigurður Baldursson hrl.).

Vegaskattur. Lögtak.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Björn Sveinbjörnsson, Guðmundur Jónsson og Magnús Thoroddsen.

Áfrýjandi hefur áfrýjað máli þessu með stefnu 12. júní 1981, að fengnu áfrýjunarleyfi 21. maí 1981 samkvæmt 16. gr. laga nr. 75/1973. Krefst hann þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði úr gildi felldur og synjað um framkvæmd lögtaks. Hann krefst einnig málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Fyrir Hæstarétti hefur áfrýjandi haft uppi þá málsástæðu, að öll vegagerð um orlofssvæðið í Öndverðarnesi frá Biskupstungnabraut svo og viðhald þeirra vega hafi verið framkvæmd á kostnað landeig-

enda og þeir hafi ekki fengið neitt framlag úr sýsluvegasjóði. Skattlagning sú, sem um er fjallað í máli þessu, skapi áfrýjanda engan rétt, heldur sé hún til hagsbóta öðrum fasteignaeigendum í sýslufélaginu. Fáí slík skattlagning ekki samrýmst ákvæði 67. gr. stjórnarskrárinnar nr. 33/1944.

Áfrýjandi hreyfði þessari málsástæðu ekki fyrir fúgetaréttinum. Er ekki fullnægt skilyrðum 45. gr. laga nr. 75/1973, til að hún komi til álita fyrir Hæstarétti.

Áfrýjandi styður kröfu sína þeim rökum, að hús það, sem um er fjallað í máli þessu, sé félagsheimili og því undanþegið vegaskatti samkvæmt 24. gr. laga nr. 6/1977.

Eins og greinir í hinum áfrýjaða úrskurði, er hús þetta orlofshús, sem leigt er félagsmönnum í Múrarafélagi Reykjavíkur til vikudvalar í senn. Slíkt hús verður ekki talið félagsheimili, er sé undanþegið vegaskatti samkvæmt fyrrgreindu lagaákvæði. Ber því að staðfesta hinn áfrýjaða úrskurð að niðurstöðu til.

Samkvæmt þessum úrslitum ber að dæma áfrýjanda til að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, sem þykir hæfilega ákveðinn 8.000.0 krónur.

D ó m s o r ð:

Hinn áfrýjaði úrskurður er staðfestur.

Áfrýjandi, Orlofsheimilasjóður múrara, greiðir stefnda, Sýsluvegasjóði Árnassýslu, 8.000.00 krónur í málskostnað fyrir Hæstarétti að viðlagðri aðför að lögum.

Úrskurður fúgetaréttar Árnassýslu 27. mars 1981.

Mál þetta, sem tekið var til úrskurðar í þinghaldi 13. þ. m., varðar lögmati þess að gera lögtak í eignum Orlofsheimilasjóðs múrara vegna ógreidds vegaskatts ársins 1979 af sumarbústað sjóðsins nr. 5 í landi Öndverðarness I í Grímsneshreppi, álögðum skv. 23. gr. vegalaga nr. 6 frá 25. mars 1977, en þar segir:

„Nú á einhver fasteign í hreppi eða kaupþúni, aðra en jörð í fastri ábúð eða jarðarhluta, en er þar þó ekki útsvarsskyldur eða greiðir þar ekki útsvar eftir sömu reglum og aðrir íbúar hreppsins, og skal hann þá greiða vegaskatt af eign sinni í sýsluvegasjóð. Skattur þessi greiðist á manntalsþingi.

Vegaskattur skal nema 3.0 af þúsundi af fasteignamatssverði mannvirkja

landa og lóða með lögákveðnu álagi, þó aldrei lægri upphæð en kr. 7.000. Lágmarksgjald þetta skal breytast í sömu hlutföllum og kaupgjald, sbr. 21. grein.

Gjald þetta hefur lögtaksrétt.“

Í 24. gr. sömu laga eru eftirtaldar eignir undanskildar vegaskatti skv. 23. gr.: allar kirkjur, skólahús, sjúkrahús, þinghús, félagsheimili og vitar. Samkvæmt framansögðu krafði sýsluvegasjóður Orlofsheimilasjóð múrara um vegaskatt 1978 og 1979 með útsendum giróseðlum.

Þann 19. ágúst 1980 kvað sýslumaðurinn í Árnessýslu upp svohljóðandi lögtaksúrskurð: „Ógreidd sýsluvegagjöld samkvæmt 23. grein vegalaga nr. 6/1977, álögd í Árnessýslu fyrir árið 1979, skulu ásamt dráttarvöxtum tekin lögtaki að liðnum átta dögum frá lögbirtingu þessa úrskurðar á kostnað gjaldenda sjálfra, en á ábyrgð innheimtumanns.“ Lögtaksúrskurður þessi var birtur í Ríkisútvarpinu þrem sinnum dagana 19. og 20. ágúst 1980.

Með bréfi 9. febrúar sl. var orlofsheimilasjóðurinn krafinn um vegaskatt ársins 1978, kr. 114.00, og ársins 1979, kr. 163.00, auk áfallins kostnaðar, kr. 50.00, og jafnframt var tilkynnt, að hafist yrði handa um lögtök vegna ógreiddra gjalda strax að liðnum þeim mánuði.

Mánudaginn 2. þ. m. var það fyrir tekið í fógetarétti Árnessýslu, háðum við sumarbústað nr. 5 í landi Öndverðarness I í Grimsneshreppi að gera lögtak fyrir vegaskatti ársins 1979, kr. 163.00, ásamt áföllnum og áfallandi dráttarvöxtum og kostnaði (lögtaksréttar fyrir vegaskatti ársins 1978 var ekki krafist, enda mun lögtaksréttur fyrir því gjaldi fyrndur). Í því þinghaldi mætti af hálfu gerðarþola héraðsdómslögmaður Gunnar Sæmundsson og mótmælti framgangi hinnar umbeðnu gerðar og krafðist málskostnaðar skv. gjaldskrá LMFÍ.

Fógeti leitaði sátta, en án árangurs. Að beiðni talsmanns gerðarþola var málinu frestað til 13. þ. m.

Í þinghaldi 13. þ. m. skýrði talsmaður gerðarbeiðanda, Sýsluvegasjóðs Árnessýslu, dráttarvaxtakröfu sína þannig, að krafist væri hæstu lögleyfðra dráttarvaxta frá 1. janúar 1981 til greiðsludags. Í sama þinghaldi lagði talsmaður gerðarþola fram skrifleg mótmæli. Í framhaldi af ákvörðun fógeta um skriflegan málflutning var málið tekið til úrskurðar í umræddu þinghaldi.

Talsmaður gerðarþola mótmælir framgangi hinnar umbeðnu gerðar á þeirri forsendu, að umrædd eign sé félagsheimili í skilningi 24. gr. vegalaga og því undanþegin greiðslu vegaskatts skv. 23. gr. þeirra laga. Í greinargerð talsmanns gerðarþola kemur fram, að tilgangur Orlofsheimilasjóðs múrara, sem er einn sérsjóða Múrarafélags Reykjavíkur, er að koma upp orlofsheimilum fyrir múrara, eiga þau og reka. Sjóðurinn hefur sérstakan fjárhag og stjórn. Sumarhús það, sem mál þetta varðar, er eitt slíkra orlofsheimila

og er leigt félagsmönnum í Múrarafélagi Reykjavíkur til vikudvalar í senn gegn vægri leigu.

Þeirri skoðun sinni til stuðnings, að skoða verði umrætt sumarhús sem félagsheimili, bendir talsmaður gerðarþola á þá meginreglu lögskýringar, að er ekki verði leitað til laganna sjálfra, greinargerðar með lögnum eða umræðna á Alþingi um skýringu á ákveðnum hugtökum, skuli skýringar leitað í ríkjandi málvenju. Talsmaður gerðarþola hefur bent á með stoð m. a. í orðabók Menningarsjóðs, að skv. almennri málvenju hafi orðið félagsheimili tvær skýringar: „aðra þrönga, þ. e. „samkomuhús,“ en hina rýmri, þ. e. „bækistöð fyrir starfsemi félaga (ákveðinna hópa).“ Lögmáðurinn heldur því fram með vísan m. a. í 40. grein stjórnarskrárinnar, að skýra beri undantekningar frá skattaákvæðum rúmt og því verði að styðjast við rýmri skýringarkostinn við úrlausn máls þessa. Umrætt sumarhús, sem er bækistöð fyrir þann þátt í starfsemi Múrarafélags Reykjavíkur að skapa félagsmönnum aðstöðu til orlofsdvalar, verði því að teljast félagsheimili í skilningi 24. gr. vegalaga.

Að áliti fógeta er ágreiningurinn í máli þessu fyrst og fremst um það, hvernig skýra beri hugtakið félagsheimili í skilningi 24. gr. vegalaga. Ekki virðist það skipta máli, hvort stuðst er við rýmri eða þrengri skýringarkostinn. Því jafnvel þótt stuðst sé við rýmri skýringarkostinn, hlýtur með orðinu félagsheimili að vera átt við húsnaði, sem notað er sem bækistöð fyrir starfsemi félags, og það, sem skilur slíkt húsnaði frá öðru í eigu félaga, er, að þar er aðstaða fyrir félagsmenn að koma saman til þess að rækja félagsskapinn.

Sumarhús það, sem hér um ræðir, er leigt félagsmönnum í Múrarafélagi Reykjavíkur til vikudvalar í senn. Það leiðir af almennri notkun slíkra húsa, að þau eru ætluð notendum til afþreyingar og sem hvíld frá venjubundnu og oft erilsömu umhverfi þeirra.

Sumarhús þetta er í skipulögðu hverfi sumarhúsa, sem flest eru í einkaeign. Það virðist því auðsætt, að húsið muni vera ætlað sem einkasumarhús notenda, meðan á leigutíma stendur, og því alls ekki ætlað sem bækistöð, þar sem félagsmenn geta komið saman til að rækja félagsskapinn eða vinna félagsstörf. Ekki verður því á það fallist, að umrætt sumarhús falli undanþáguákvæði 24. gr. vegalaga.

Vegaskattur af umræddu sumarhúsi fyrir árið 1979, kr. 163.00, hefur verið löglega á lagður skv. skýru ákvæði 23. gr. vegalaga nr. 6/1977, og því fylgir lögtaksréttur skv. sömu lagagrein. Almennur lögtaksúrskurður fyrir sýsluvegagjöldum ársins 1979 hefur verið upp kveðinn og réttilega birtur. Af hálfu gerðarþola var við upphaf gerðarinnar mætt og með því samþykkt fyrirtaka á þeim stað. Ekkert hefur því fram komið, sem hamli því, að hin umbeðna gerð fari fram. Rétt þykir, að málskostnaður falli

niður. Halldór Jón Kristjánsson, fulltrúi sýslumanns, kvað upp úrskurð þennan.

Úrskurðarorð:

Hin umbeðna lögaksgærð skal fram fara á ábyrgð gerðarbeiðanda. Málskostnaður fellur niður.

Þriðjudaginn 13. desember 1983.

Nr. 129/1981. **Jón Ólafsson**

(Gunnar Sæmundsson hdl.)

gegn

Sýsluvegasjóði Árnessýslu

(Sigurður Baldursson hrl.).

Vegaskattur. Synjað um lögtak.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Björn Sveinbjörnsson, Guðmundur Jónsson og Magnús Thoroddsen.

Áfrýjandi hefur áfrýjað máli þessu með stefnu 12. júní 1981, að fengnu leyfi dómsmálaráðuneytisins 21. maí 1981 samkvæmt 16. gr. laga nr. 75/1973. Hann krefst þess, að hinn áfrýjaði úrskurður verði felldur úr gildi og synjað um framkvæmd lögtaks. Hann krefst einnig málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti.

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða úrskurðar og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Fyrir Hæstarétt hefur verið lagt endurrit af skrá þeirri frá Fasteignamati ríkisins frá 26. nóvember 1978, sem er grundvöllur að álagningu vegaskatts þess, sem um er fjallað í máli þessu.

Samkvæmt giróseðli þeim, sem sendur var áfrýjanda og frá er greint í hinum áfrýjaða úrskurði, var hann krafinn um vegaskatt af fasteign, sem auðkennd var: „Fasteign nr. 9600 — 0560 ÖND-VERÐARNES 1 NR. 56 GRÍMSNESHREPPUR.“ Þar var fast-